

**ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ЗАСІБ
СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ****Н.В. Захарченко**, к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин**Н.Д. Маслій**, к.е.н., доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин**М.С. Осіпова**

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова

На сьогодні податок на прибуток підприємств (ППП), як і податкова система України загалом, має ряд значних недоліків з приводу власного функціонування, до яких, в першу чергу, необхідно віднести занадто високий рівень податкового навантаження на підприємства, що веде до тінізації економічних процесів, утворення монополістичних структур, послаблення ролі адміністрування PPP між державою та суб'єктами підприємницької діяльності тощо.

Теоретичне підґрунтя у дослідженні проблематиці оподаткування прибутку підприємств становлять праці таких іноземних вчених як: Е. Аткинсон, А. Ауербах, Д. Йоргенсон, М. Кінг, Дж. Мінц, Дж. Стігліц, М. Фелдстайн, А. Харбергер та ін. Проте питання щодо вдосконалення механізму справляння PPP на сьогодні розглянуто недостатньо та потребує подальшого вивчення.

Мета роботи – розглянути податок на виведений капітал в якості засобу стимулювання інвестиційної діяльності підприємств.

Нинішня податкова система України перебуває на етапі трансформації, оскільки останнім часом органами державної влади обговорюється перехід на «естонську модель» справляння PPP. Цей перехід базується на законопроекті Шемяткіна/Шевцової (українські юристи) [1].

З приводу того, чому Україна орієнтована саме дану модель, необхідно відмітити, що зі всіх пострадянських країн, саме Естонія, на думку багатьох експертів, показала найбільш ефективну ліберальну модель трансформації планової економіки до безпосередньо ринкової економіки з характерним для неї конкурентним середовищем, що за суттю своєю і потребує Україна. Спільне минуле та бажання в трансформації економічних процесів і говорить про необхідність використання саме «естонської моделі». Крім того, налагодження відносин з приводу її інтеграції дасть змогу українській державі прискорити рух українських товарів до споживачів Балтійського регіону (Швеція, Естонія, Фінляндія тощо).

Запропонований науковцями «податок на виведений капітал» (ПВК) – це ґрунтовно інший підхід в оподаткуванні порівняно з існуючим PPP.

Щодо основних передумов виникнення ідеї з приводу впровадження в українську економіку даного податку, то вони закладені в принципах функціонування ПВК.

По-перше, ПВК передбачає зменшення адміністративного навантаження на підприємства. Оскільки база оподаткування прямим чином залежить та змінюється з фінансових прибутків до операцій, вважається, що ПВК, будучи податком, що заснований на операціях, в процесі свого функціонування буде формувати меншу величину адміністративного тиску на підприємницькі структури та органи державної фіскальної служби в порівнянні з податком на основі фінансової звітності.

По-друге, збільшення кількості інвестиційних ресурсів в країні. Розглядаючи ПВК, однозначно потрібно відмітити, що здійснюється стимулювання інвестиційних процесів, оскільки в системі реалізації даного податку, прибутки суб'єктів підприємницької діяльності оподатковуються лише в тих умовах, коли вони фактично надходять до фізичних осіб або ж у випадку виведення капіталу за рубіж. Наприклад, до компаній, які є офіційними партнерами даної підприємницької структури. Таким чином, оподаткування нерозподіленого прибутку, що використовуються для інвестиційних операцій, фактично не проводиться в порівнянні з нині існуючою системою стягнення PPP.

З приводу основної різниці між діючим PPP та запропонованим ПВК, то вона полягає в зміні податкової бази відповідно з коригованого фінансового доходу до окремо

взятих фінансових операцій. В цілому, ПВК фактично і залишається податком на прибуток, проте саме по собі поняття прибутку змінюється з поточного (згідно фінансової звітності) на пропонуємий (відповідно до руху фінансових ресурсів). Це і є базовою ідеєю складання законопроекту Шемяткіна/Шевцової.

Крім того, на сьогоднішній день, в Україні мають місце такі складні негативні явища, як корупція та тіньова економіка. Проте, нормативно-правова складова ПВК передбачила і це. Фактичне розширення нинішньої податкової бази з приводу реалізації ПВК відбулось для того, щоб подолати ухилення від сплати податку через замасковані дивіденди, початкова ідея доповнена для врахування таких моментів: по-перше, існують холдингові структури власності, де дивіденди рухаються через кілька юридичних осіб (і лише потім до фізичних осіб), і, по-друге, міжнародні відносини власності, де підприємства пов'язані з іншими підприємствами в інших країнах. Ці два фактори - причина, чому податок називається податком на виведений капітал: капітал оподатковують, коли він залишає податкову систему [2].

Важливим моментом є те, що фінансові операції безпосередньо між платниками ПВК не підлягають оподаткуванню. Лише в разі, коли певний капітал розподіляється фізичній особі або ж підприємницькій структурі за кордон (на територію, де податок не функціонує), він оподатковується. В протизв'язі сьогоденній системі, де існує досить складний за своєю суттю механізм подвійного оподаткування та система податкових кредитів. Саме тому головною ціллю ПВК є спрощення податкового законодавства, в першу чергу, податкової бази до того моменту, коли розглядається виключно капітал, виведений за рамки податкової системи.

До платників податку належатимуть суб'єкти підприємницької діяльності, що є резидентами, та постійні представництва нерезидентів, окрім дипломатичних представництв [3].

Законопроект на основі естонської моделі передбачає оподаткування дивідендів в грошовій та не грошовій формах (фінансові операції з виведення капіталу) за ставкою 15%. Щодо інших платежів, які, за своєю суттю, є схожими на виведення фінансової маси за кордон, то до них належать, наприклад, відсотки, які сплачені нерезидентам, фінансова допомога, роялті, величина кожного з яких перевищує законодавчо встановлену межу.

Загалом, різниця між ППП та ПВК є досить суттєвою, оскільки фактично змінюється база оподаткування з фінансового результату (звітності) до транзакцій (операцій). Наприклад, поточна ставка податку для розподіленого доходу резидентам на сьогодні складає 23,33%, а при ПВК – 15% для дивідендів та 20% для інших контрольованих операцій.

Водночас, важливо зауважити, що внаслідок різниці у базі оподаткування в двох податкових системах основна відмінність у регулюванні важливих методів ухилення від сплати податку (кредити пов'язаних сторін, трансфертне ціноутворення, роялті) полягає у зміні концепції: з коригування фінансового результату до включення до оподатковуваних транзакцій [2].

В таблиці 1 наведено порівняння основних концепцій двох систем оподаткування.

Таким чином, сьогоденна форма справляння ППП не є ефективною, тому виведено «естонську модель» функціонування податку, яка здобула назву «податок на виведений капітал». Її головними завданнями є забезпечення економіки країни інвестиційними ресурсами і позбавлення підприємницьких структур адміністративного тягаря.

В порівнянні з діючою системою ППП, ПВК має ряд значних переваг, наприклад, не оподатковуваність інвестицій, зниження діючої ставки для резидентів та платників, націленість оподаткування на операції, а не на фінансову звітність, а тому ПВК і є більш привабливим з точки зору оподаткування.

Тому, податок на виведений капітал безперечно є неабияким стимулом до підвищення кількості впроваджуваних інвестицій в Україні.

Порівняння діючого ППП та ПВК в Україні*

	Діючий ППП	Пропозиції щодо ПВК
База оподаткування	Фінансовий прибуток відповідно до національних стандартів обліку	Розподілений прибуток (наприклад, дивіденди) та інші види виведеного з податкової системи капіталу
Ставка податку	18% ППП + 5% ПДФО + 1,5% військовий збір. Поточна ставка складає 23,33%	15% щодо грошових та негрошових дивідендів та 20% відповідно до перевищених цін за транзакціями
Оподаткування інвестицій	Здійснюється за ставкою 18%	Не оподатковують
Оподаткування операцій з нерезидентами	Всі видатки бізнесу, які є витратами при розрахунку бази оподаткування	Лише контрольовані операції з неплатниками ПВК, оподаткування перевищень за ставкою 20%
Вплив від зміни обмінного курсу	Може суттєво впливати на базу оподаткування. Різне знецінення гривні призводить до великих збитків	Немає впливу

*Джерело: складено авторами на основі [1, 2, 3, 4]

Література

1. Законопроект Олександра Шемяткіна та Тетяни Шевцової» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/rus/publications/2017/07/14/627057/>
2. Tax on Withdrawn Capital: Economic and fiscal effects [Електронний ресурс]. - Режим доступу: https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wpcontent/uploads/2018/03/Newsletter_113_2018_German-Advisory-Group.pdf
3. Податок на виведений капітал – реформа, на яку чекає бізнес [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/co-lumns/2018/02/14/634052/>
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

338.486

РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ НА ОСНОВІ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ЙОГО ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ

В. І.Захарченко, д.е.н., професор

Одеський національний політехнічний університет

Л. М.Сорока, к.е.н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Залучення інвестицій в реальний сектор економіки, до якого відноситься туризм і його обслуговуюча інфраструктура, на даний час є одним з найважливіших питань.

Інвестиції представляють собою всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької діяльності, в результаті якої утворюється прибуток (дохід) або досягається інший соціальний ефект. У більш широкому сенсі інвестиції – це вкладення капіталу з метою його подальшого збільшення. Інвестиційна ситуація в Україні в цілому, і в більшості її регіонів, залишається несприятливою як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів. Недосконалість законодавства, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктур, інфляція, все це є суттєвою перешкодою для припливу інвестицій.